Doorkijk in de transport & logistieksector in regio Zwolle

Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt van transport & logistieksector in de arbeidsmarktregio Zwolle

Beleidsinformatie
Provincie Overijssel

Oktober 2019

Colofon

Uitgave
Provincie Overijssel

Datum
Oktober 2019
Auteur
Beleidsinformatie

Adresgegevens
Provincie Overijssel
Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88
www.overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Werkgelegenheid	7
Kenmerken werkenden	9
Krapte op de arbeidsmarkt	12
Vacatures	13
Deelname opleidingen	15
Onbenut arbeidspotentieel	16

Inleiding

Ondanks dat de Nederlandse economie vol op stoom is, heeft de transport en logistiek sector in 2018 een moeilijk jaar gehad. Dit is te wijden aan onder andere stijgende brandstofprijzen, krapte op de arbeidsmarkt, (te) beperkte prijsverhogingen[1]. Door de toenemende personeelskosten in verband met de nieuwe CAO zijn de loonkosten per 1 juli 2017 met 2,7 procent gestegen[2]. Tevens zijn er in de nieuwe CAO aanvullende afspraken gemaakt over onder andere aanvullende structurele vergoedingen over toeslagen en overuren[3]. De verwachting is dat 2019 voor de transport en logistiek sector een uitdagend jaar gaat worden mede door de Brexit en de energietransitie.

De grootste uitdaging binnen de sector is de arbeidsmarkt, want de sector heeft te kampen met een groot personeelstekort. Dit treft niet alleen de logistieke hotspots in het zuiden van het land, maar ook in de regio's Zwolle en Twente begint het nu te knellen, waar de arbeidsmarkt tot voor kort relatief ontspannen was[4].

De verwachting is dat er steeds meer mensen gaan werken in de transport en logistiek sector. De instroom van chauffeurs was het afgelopen jaar enorm, maar de spanning in de markt blijft op het hoogste niveau mede door de sterke vergrijzing in de sector.

In deze factsheet komen ontwikkelingen aan bod die te maken hebben met de arbeidsmarkt voor transport en logistiek in de arbeidsmarktregio Zwolle. Waar wordt gesproken over regio Zwolle wordt de arbeidsmarktregio bedoeld. De arbeidsmarktregio Zwolle (14 gemeenten) vormt de kern van economische regio Zwolle (21 gemeenten) en de resultaten zijn om deze reden in grote mate van toepassing op de economische regio Zwolle.

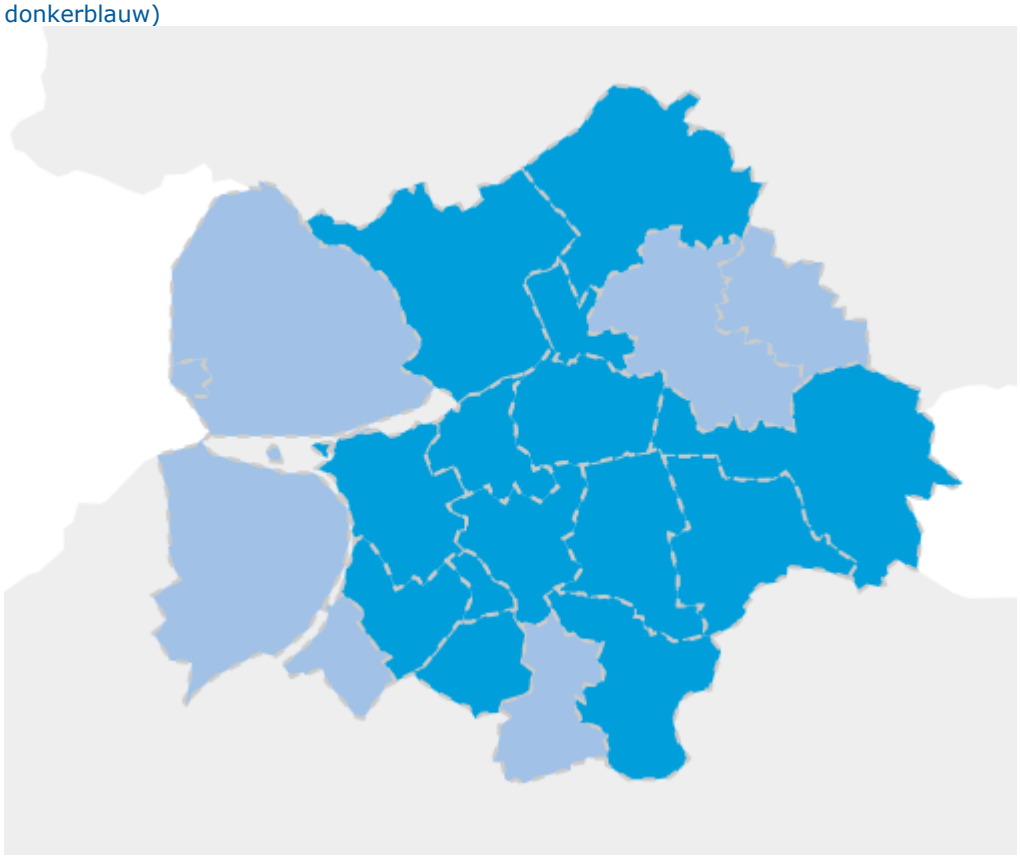
[1] Bron: Rabobank, trends en ontwikkelingen https://www.rabobank.nl/bedrijven/cijfers-en-trends/transport-en-logistiek/

[2] Bron: Start People, https://startpeople.nl/docs/default-source/trendpaper-homepage/start-people-trendpaper-transport-190x268mm-web.pdf?sfvrsn=b6f6f88_4

[3] Bron: NIWO, https://www.niwo.nl/pagina/167/onderwerpen/cijfers-en-grafieken/kosten-en-rentabiliteit-nea-onderzoeken.html

[4] Bron: Logistiek, artikel 'personeelstekort staat de bedrijfsvoering logistiek sector in de weg' https://www.logistiek.nl/carriere-mensen/nieuws/2019/03/personeelstekort-staat-bedrijfsvoering-logistiek-sector-in-de-weg-101167561?vakmedianet-approve-cookies=1&_ga=2.96987994.45224989.1562740984-1000099169.1562740984

Figuur 1 Arbeidsmarktregio Zwolle (donkerblauw) en economische regio Zwolle (licht- en donkerblauw)

Werkgelegenheid

In 2018 werken in de regio Zwolle gemiddeld evenveel mensen in de sector vervoer en opslag in vergelijking met Nederland, gezien de specialisatiegraad van 101[5]. In 2013 lag het aantal arbeidsplaatsen in regio Zwolle onder het gemiddelde (specialisatiegraad 89) in vergelijking met Nederland. In de jaren 2010 t/m 2017 (m.u.v. 2013) lag de specialisatiegraad voor de regio Zwolle tussen 95 en 97.

De sector transport en logistiek was in november 2018 goed voor vijf procent van alle banen in Nederland. De werkgelegenheid in de sector kent vanaf 2011 tot en met 2015 een dip. In tegenstelling tot de rest van Nederland had Regio Zwolle in 2013 en 2016 juist te maken met groeispurt, zie figuur 1. In deze sector kan vertrek of komst van bijvoorbeeld een (groot) logistiek bedrijf zorgdragen voor grote schommelingen in de werkgelegenheid. In de periode tussen 2013 en 2016 hebben zes nieuwe bedrijven met 56 tot 260 werknemers zich gevestigd in de regio Zwolle. Naast de komst van nieuwe bedrijven zijn in deze periode drie bedrijven met 53 tot 161 werkzame personen vertrokken of failliet gegaan. Ook is in deze periode de werkgelegenheid bij bestaande vestigingen per saldo meer gegroeid dan gekropen. Dit verklaard de groeispurt zoals deze in figuur 1 is weergegeven.

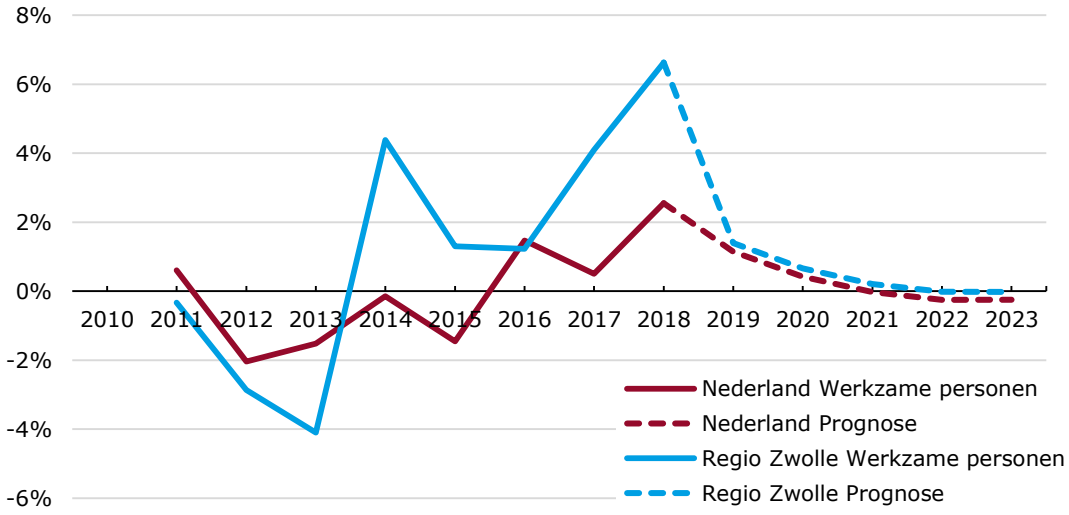
Volgens de prognose van onderzoeksbureau Panteia zal de werkgelegenheid in de sector vervoer en opslag de komende jaren minder hard stijgen dan de afgelopen jaren. De verwachting is dat de werkgelegenheid blijft groeien tot 2023. Na 2023 blijft het aantal werkzame personen in de sector naar verwachting stabiel.

Van de werkenden in de sector transport en logistiek in Nederland werkt 48 procent op of rond de weg en hebben een transport en logistiek beroep. Het gaat hier voornamelijk om beroepen zoals: vrachtwagenchauffeurs, chauffeurs van auto's, taxi's en bestelwagens, laders en lossers en bus- en trambestuurders. De overige 52 procent zijn indirect verbonden of hebben een ondersteunend beroep binnen de sector. 30 procent van deze 52 procent heeft een bedrijfseconomisch of administratief beroep. Voorbeelden zijn transportplanners, logistiek medewerkers, postboden en postsorteerders en boekhouders[6].

[5] *Specialisatiegraad:* Indicator die aangeeft of een sector in een regio meer of minder dan een gemiddeld aantal arbeidsplaatsen heeft in vergelijking Nederland. Het regionale aandeel van arbeidsplaatsen in een sector wordt afgezet tegen het nationale aandeel van die sector. Als het aandeel in de sector op regionaal niveau hetzelfde is als op nationaal niveau dan is de specialisatiegraad 100. Is het regionale aandeel lager dan het nationale aandeel dan is de score lager dan 100 (ondervertegenwoordiging) en bij een hoger aandeel is de specialisatiegraad hoger dan 100 (oververtegenwoordiging).

[6] Bron: Werk.nl, Factsheet transport en logistiek https://www.werk.nl/arbeidsmarktinformatie/images/Factsheet_vervoer_en_logistiek.pdf, p.3

Figuur 2 Ontwikkeling en prognose aantal werkzame personen in sector vervoer en opslag ten opzichte van voorgaand jaar, Regio Zwolle en Nederland

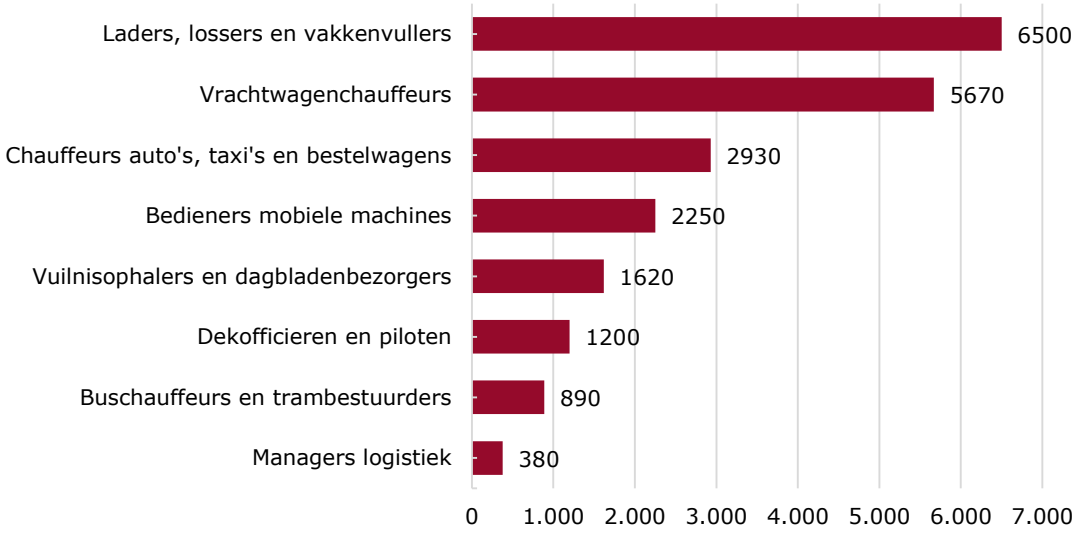

Bron: LISA, Panteia, bewerkt door Etil

Kenmerken werkenden

De meest voorkomende beroepsgroep in de sector vervoer en opslag in de regio Zwolle is laders, lossers en vakkenvullers, gevolgd door vrachtwagenchauffeurs.

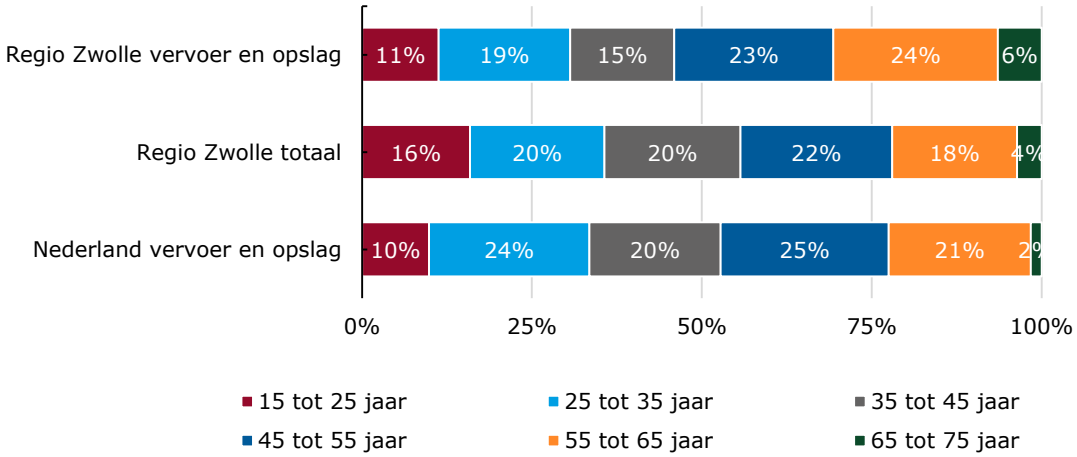
Figuur 3 Werkenden in de sector vervoer en opslag naar beroepsgroep, 2018

Bron: CBS Microdata, bewerking door Etil

In vergelijking met Nederland zijn de leeftijdsgroepen 25 tot 35 jaar en 35 tot 45 jaar voor de regio Zwolle minder vertegenwoordigd. Bij de overige groepen is de leeftijdsopbouw nagenoeg gelijk. Opvallend is dat 53 procent van de werkenden in de regio Zwolle 45 jaar of ouder is, waarvan 6 procent zelfs in de categorie 65 – 75 jaar valt.

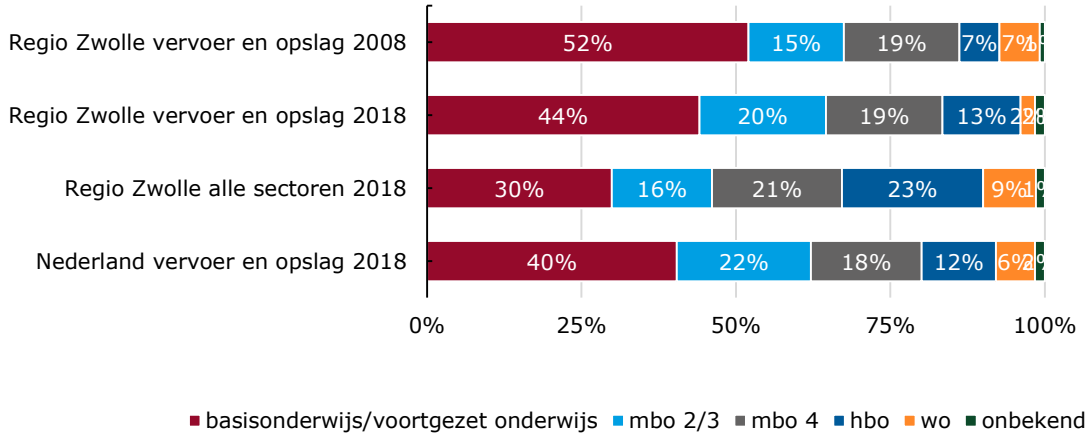
Figuur 4 Werkenden in de sector vervoer en opslag naar leeftijd, 2018

Bron: CBS Microdata, bewerking door Etil

Ten opzichte van 2008 is het aandeel werkenden in de Regio Zwolle met een MBO of HBO/WO diploma met 8 procent gestegen. In 2018 is het opleidingsniveau van de sector vervoer en opslag nagenoeg gelijk aan die van Nederland. Opmerkelijk is dat ruim 40 procent van de totale sector geen beroeps of wetenschappelijk onderwijs heeft afgerond.

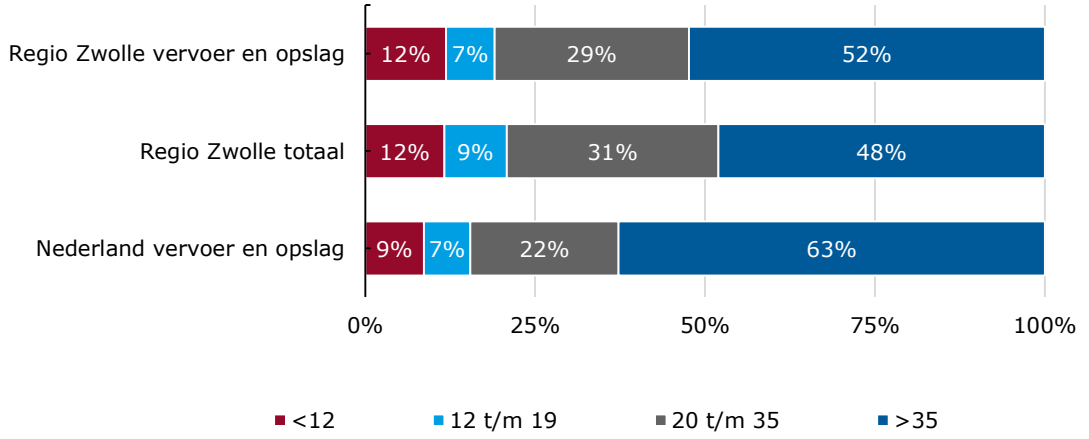
Figuur 5 Werkenden in de sector vervoer en opslag naar opleidingsniveau, 2018

Bron: CBS Microdata, bewerking door Etil

In de sector vervoer en opslag wordt relatief veel fulltime gewerkt. In regio Zwolle werkt 11 procent minder fulltime ten opzichte van Nederland.

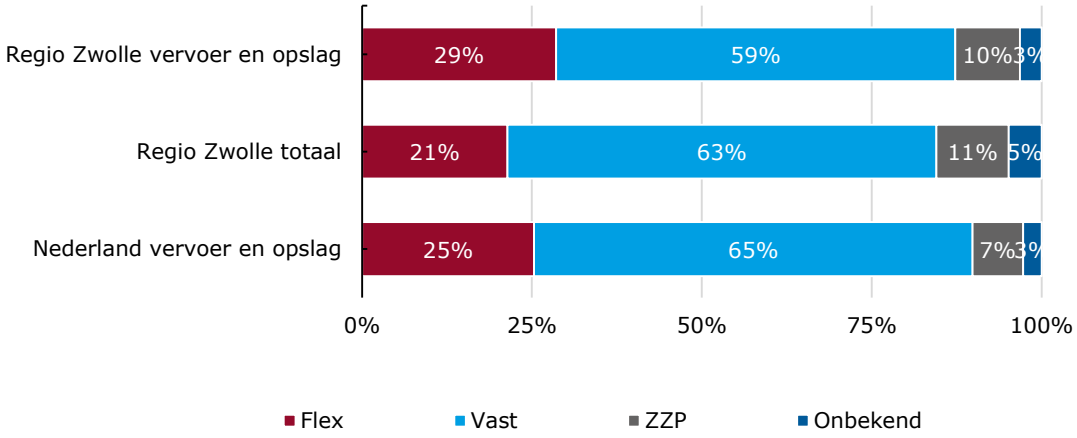
Figuur 6 Werkenden in de sector vervoer en opslag naar dienstverband (uren per week), 2018

Bron: CBS Microdata, bewerking door Etil

Ten opzichte van andere sectoren (regio Zwolle) en de sector vervoer en opslag in heel Nederland hebben meer werkenden in de sector vervoer en opslag regio Zwolle een flex contract.

Figuur 7 Werkenden in de sector vervoer en opslag naar type contract, 2018

Bron: CBS Microdata, bewerking door Etil

Wendbaarheid
Wendbaarheid gaat over de vraag of de huidige beroepsbevolking voldoende 'toekomstbestendig' is, gelet op de ontwikkelingen aan de vraagkant (zoals technologie) en de vergrijzing (duurzame inzetbaarheid). In de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden[7] wordt aan werkenden naar een aantal aspecten van duurzame inzetbaarheid gevraagd, zoals veranderingen in het werk, scholing en cursussen.

Uit de enquête over 2018 blijkt dat mensen in de bedrijfstak vervoer minder dan gemiddeld aangeven dat hun baan vereist dat ze nieuwe dingen leren (ten opzichte van alle sectoren). Ruim de helft van de werkenden in de bedrijfstak vervoer denkt gemakkelijk een nieuwe baan/functie te kunnen krijgen bij de huidige werkgever en bijna twee derde bij een andere werkgever. Dit is vergelijkbaar met gemiddeld over alle sectoren.

Ongeveer 30 procent geeft aan in de afgelopen 12 maanden te maken hebben gehad met veranderingen in de technologie en een zelfde deel met veranderingen in de manier waarop ze hun werk uitvoeren of hoe ze leiding krijgen. Mensen in de bedrijfstak vervoer geven vooral aan tijd nodig te hebben om zich te kunnen aanpassen aan deze en andere veranderingen.

Ruim de helft van de werkenden in de bedrijfstak vervoer geeft aan dat de benodigde kennis en vaardigheden goed aansluiten bij het huidige werk, maar 44 procent – een groter dan gemiddeld over alle sectoren- geeft aan meer kennis en vaardigheden te hebben dan nodig is voor het werk. De ontwikkeling van kennis en vaardigheden wordt door de leidinggevende in mindere mate gestimuleerd dan gemiddeld over alle sectoren. Van de mensen die in de afgelopen 2 jaar een opleiding of cursus hebben gevolgd (50 procent) heeft zo'n 40 procent dit gedaan om kansen op werk in de toekomst te vergroten of om goed om te kunnen gaan met toekomstige veranderingen in de huidige baan. Een derde van de werkenden geeft aan op dit moment wel behoefte te hebben aan een opleiding of cursus. Een vijfde geeft aan 'nieuwe' kennis of vaardigheden te missen die belangrijk zijn geworden door veranderingen in het werk (vergelijkbaar met gemiddeld in alle sectoren).

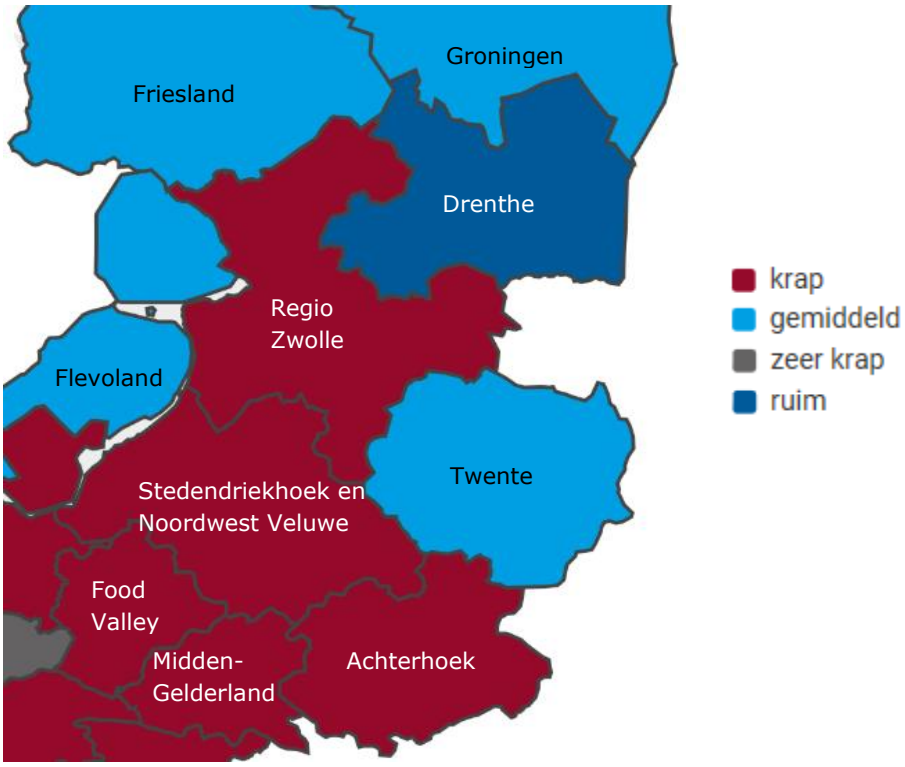
Over de verdere loopbaan van werkenden in de bedrijfstak vervoer is het deel dat risico loopt om de baan te verliezen of zich hierover zorgen maakt vergelijkbaar met gemiddeld over alle sectoren (respectievelijk 19 en 18 procent). Mensen in de bedrijfstak vervoer verwachten gemiddeld tot 63,1 jaar in staat te zijn om lichamelijk en geestelijk het huidige werk voort te zetten (vergelijkbaar met gemiddeld over alle sectoren).

[7] De Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA) is een jaarlijks onderzoek naar de werksituatie van werknemers in Nederland, bekeken door de ogen van werknemers. Het onderzoek wordt uitgevoerd door TNO en CBS en wordt gepresenteerd op nationaal niveau, per sector.

Krapte op de arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt voor transport en logistieke beroepen in de Regio Zwolle is krap (1e kwartaal 2019). In de andere noordelijke arbeidsmarktregio's is de krapte op de arbeidsmarkt gemiddeld en in Drenthe zelfs ruim. In de buurtregio's Stedendriehoek en Noordwest Veluwe is de arbeidsmarkt, net als Regio Zwolle, krap.

Figuur 8 Krapte in arbeidsmarktregio's voor de transport en logistieke beroepen

Voor een aantal beroepsgroepen geldt dat de arbeidsmarkt in de regio Zwolle krap is: bediende mobiele machines, laders, lossers en vakkenvullers, managers logistiek, en vrachtwagenchauffeurs. Voor de transportplanners en logistiek medewerkers, vuilnisophalers en dagbladenbezorgers is er zelfs sprake van een zeer krappe arbeidsmarkt. Voor alle beroepsgroepen geldt dat de arbeidsmarkt krapper is geworden tussen het eerste kwartaal in 2016 en het eerste kwartaal in 2019. Voor de meeste beroepsgroepen is de krapte op de arbeidsmarkt in de Regio Zwolle hetzelfde als in Nederland.

Tabel 1 Krapte op de arbeidsmarkt naar beroepsgroep

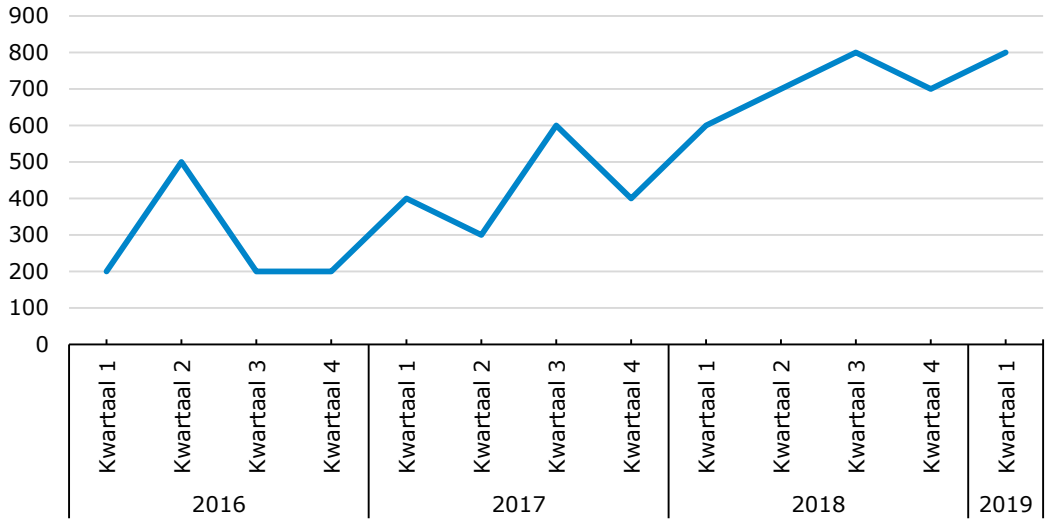
	Regio Zwolle		Nederland
Beroepsgroep	**Q1 2016**	**Q1 2019**	**Q1 2019**
Bedieners mobiele machines	Zeer ruim	Krap	Krap
Buschauffeurs en trambestuurders			Gemiddeld
Chauffeurs auto's, taxi's en bestelwagens	Zeer ruim	Ruim	Gemiddeld
Dekofficieren en piloten			Gemiddeld
Laders, lossers en vakkenvullers	Zeer ruim	Krap	Krap
Managers logistiek	Zeer ruim	Krap	Gemiddeld
Transportplanners en logistiek medewerkers	Gemiddeld	Zeer krap	Zeer krap
Vrachtwagenchauffeurs	Ruime	Krap	Krap
Vuilnisophalers en dagbladenbezorgers	gemiddeld	Zeer krap	Zeer krap

Bron: UWV, bewerkt door E'til

Vacatures

Het aantal openstaande vacatures in de transport en logistieke beroepen in Regio Zwolle schommelt sinds 2016 tussen de 200 en 800. Sinds kwartaal 4 van 2017 is er sprake van groei in het aantal openstaande vacatures.
Landelijk stijgt het aantal openstaande vacatures vanaf 2017 van 16.100 naar 28.500 in het vierde kwartaal van 2018. Sinds kwartaal 1 van 2019 zakt het aantal voor het eerst naar 25.800.

Figuur 9 Openstaande vacatures in transport en logistieke beroepen, regio Zwolle (x1.000)

Landelijk is de krapte het grootst bij o.a. transportberoepen en heeft zich vrijwel over het hele land uitgebreid[8]. Dit is hoger dan het gemiddelde voor alle sectoren in Nederland (46 procent)[9]. De krapte aan personeel is nog steeds hoog en zal voorlopig aanhouden.

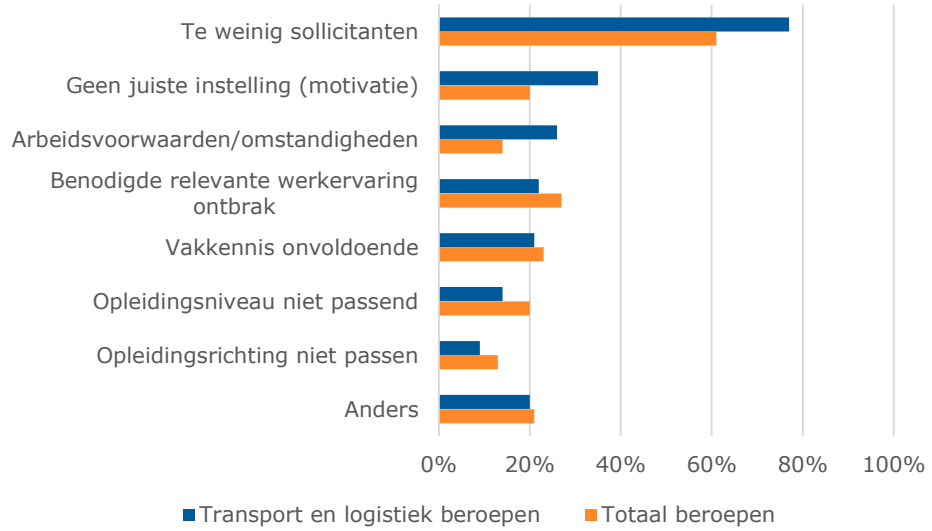
De meeste vacatures in Nederland in 2018 ontstonden voor de beroepen vrachtwagenchauffeurs binnenland, magazijnmedewerker en heftruckchauffeur. Voor werkgevers is het invullen van de vacatures van vrachtwagenchauffeurs het moeilijkst. De arbeidsmarkt voor vrachtwagenchauffeurs is in bijna alle arbeidsmarktregio's zeer krap. Ook het invullen van de vacatures van beroepsroepen buschauffeurs, heftruckchauffeurs, transportplanners en declaranten is lastig[10].

Nederlandse werkgevers geven aan dat 51 procent van de vacatures moeilijk vervulbaar zijn, blijkt uit een enquête van UWV (najaar 2018)[11]. De werkgevers ervaren dat ze te weinig sollicitanten (77%) ontvangen. De werkgevers ervaren tevens het ontbreken van de juiste instelling bij de kandidaten (35%) en 26 procent van de kandidaten vinden dat de sector onaantrekkelijke arbeidsvoorwaarden of werkomstandigheden heeft. Voor de volledige uitkomsten zie figuur 8.

---

[8] Bron: UWV, Duiding arbeidsmarktontwikkelingen januari 2019 https://www.uwv.nl/overuwv/Images/duiding-arbeidsmarktontwikkelingen-januari-2019.pdf, p.2
[9] Bron: UWV, De arbeidsmarkt in 2019 www.uwv.nl/overuwv/Images/de-arbeidsmarkt-in-2019.pdf, p.2
[10] Bron: UWV, Factsheet transport en logistiek https://www.uwv.nl/overuwv/Images/factsheet-transport-en-logistiek.pdf, p.2
[11] Bron: Werk.nl, factsheet vervoer en logistiek, https://www.werk.nl/arbeidsmarktinformatie/images/Factsheet_vervoer_en_logistiek.pdf, p.2

Figuur 10 Reden waarom vacatures moeilijk vervulbaar zijn, Nederlandse werkgevers, 2018

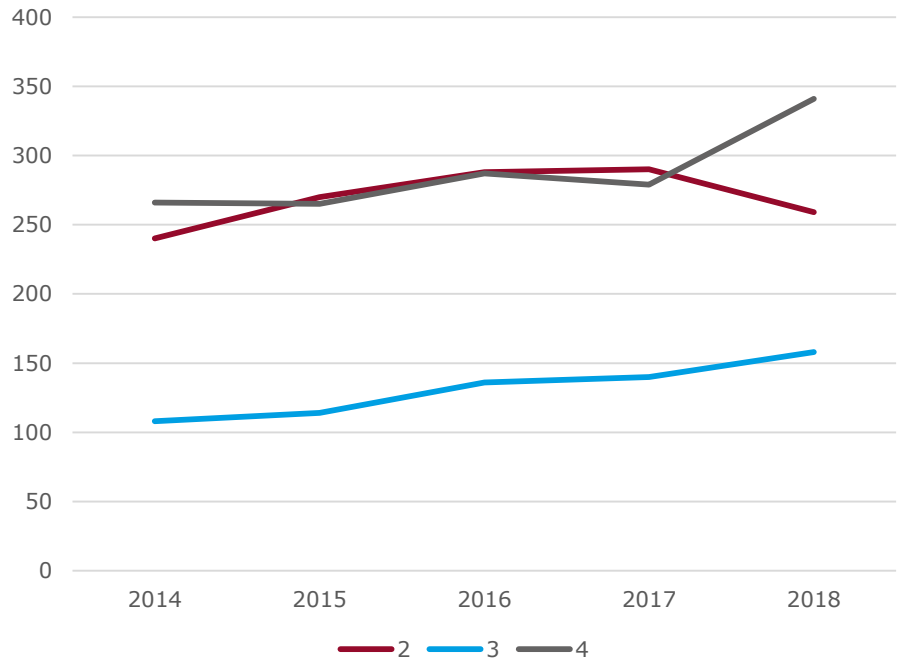

Bron: Werk.nl, Factsheet vervoer en logistiek

Deelname opleidingen

Het aantal deelnemers aan MBO opleidingen in de richting Transport, scheepvaart en logistiek is tussen 2014 en 2018 in de Regio Zwolle toegenomen 610 naar 760. Vooral MBO niveaus 3 en 4 kenden sterke groei.

Figuur 11 Deelnemers MBO *Transport, scheepvaart en logistiek* naar niveau, woonachtig in Regio Zwolle

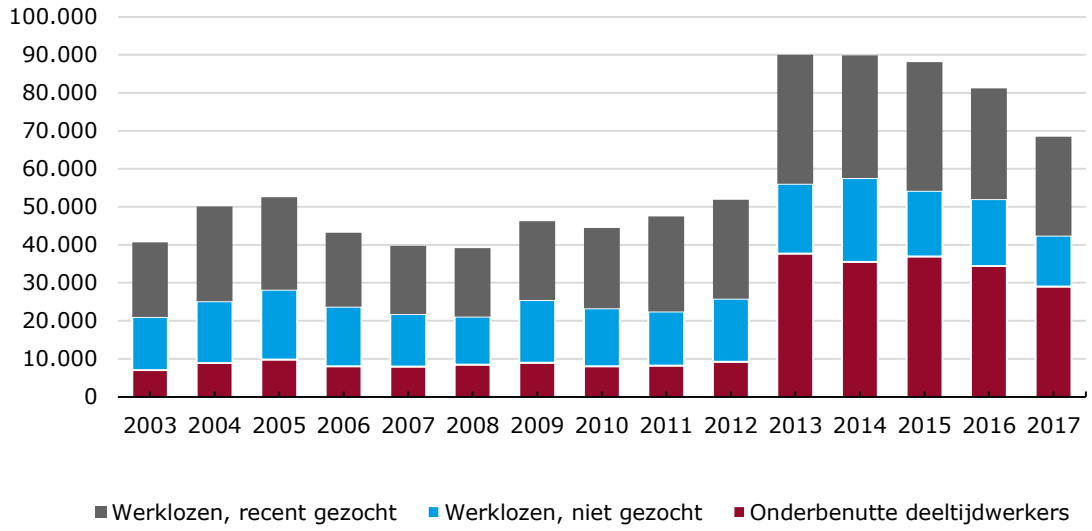

Bron: DUO

Onbenut arbeidspotentieel

Het aantal mensen in de Regio Zwolle dat beschikbaar is voor werk neemt sinds 2013 af. Dit geldt met name voor werklozen (wel of niet recent gezocht naar werk). Onder de personen die geen betaald werk hebben en hiervoor beschikbaar zijn, waren in 2017 in de Regio Zwolle 40 procent laag opgeleid, 46 procent middelbaar opgeleid en 13 procent hoogopgeleid. Het is lastig te zeggen hoeveel van deze personen de competenties hebben die nodig zijn voor het werken in de sector transport en logistiek.

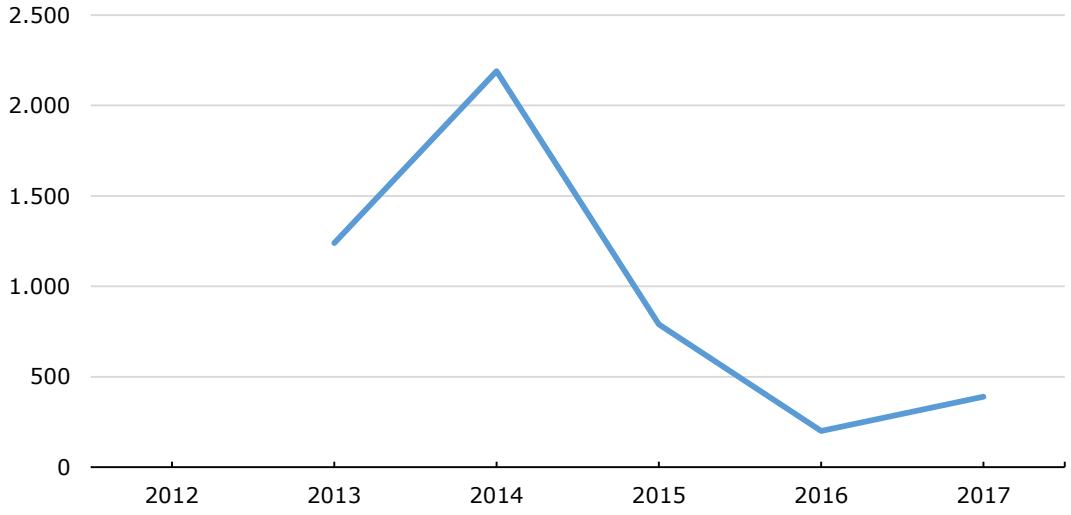
Figuur 12 Personen beschikbaar voor werk, Regio Zwolle

Bron: CBS Microdata, bewerkt door Etil

Er zijn in de Regio Zwolle in 2017 390 werknemers in de beroepsklasse transport en logistiek die meer uren willen werken dan ze nu doen en daarvoor ook op korte termijn beschikbaar zijn. Dit aantal neemt sinds 2014 af met 82 procent.

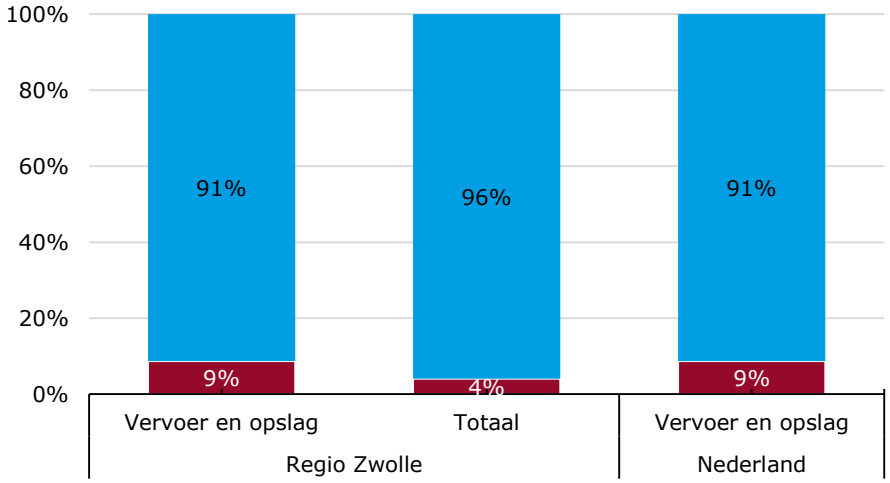
Figuur 13 Onbenutte deeltijdwerkers in de beroepsklasse transport en logistiek, Regio Zwolle

Bron: CBS Microdata, bewerkt door Etil

Ook onderstaande figuur laat zien dat nog ruimte is om personeelstekorten te verhelpen door bestaande werknemers voor meer uren in te zetten. Negen procent van de werkenden in de sector vervoer en opslag geeft aan meer te willen werken, dit is meer dan gemiddeld in Regio Zwolle (4 procent).

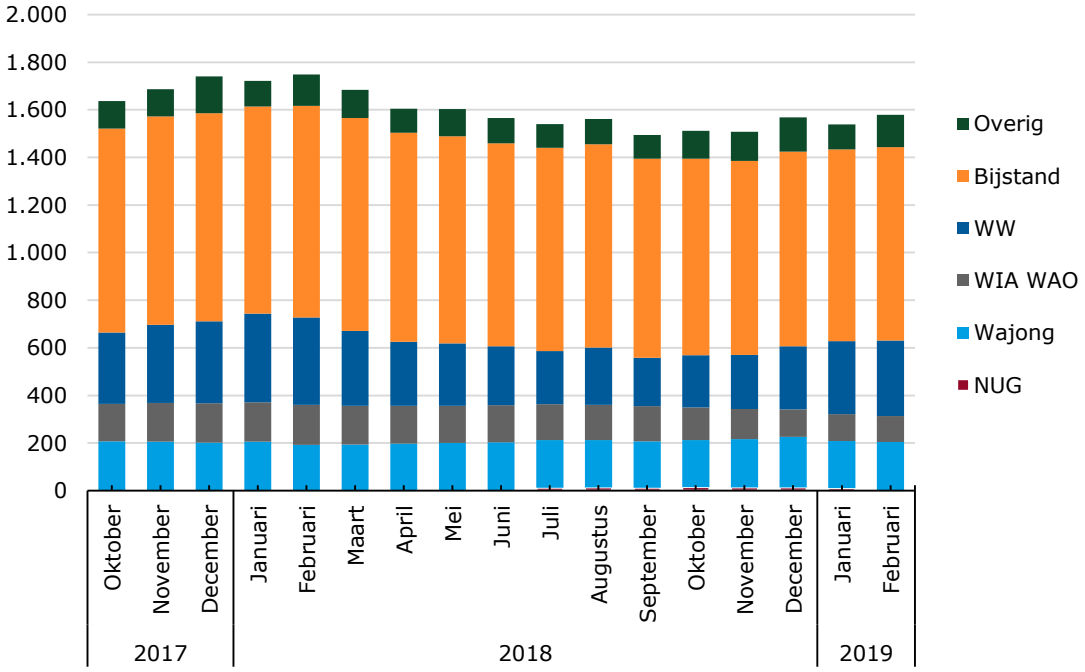
Figuur 14 Werkenden naar wens om meer uren te werken, 2018

Bron: CBS Microdata, bewerkt door Etil

Het aantal mensen in de Regio Zwolle die bij het UWV als werkzoekende geregistreerd staan met een transport en logistiek achtergrond is vanaf maart 2017 licht afgenomen van zo'n 1.685 naar zo'n 1.580 in februari 2019. Het grootste deel van deze groep ontvangt een bijstandsuitkering (zo'n 810) of een WW uitkering (zo'n 320).

Figuur 15 Geregistreerde Werkzoekenden bij UWV (GWU) zonder dienstverband, transport en logistiek beroepen, Regio Zwolle

Bron: UWV, bewerkt door Etil